

Vi behöver debatt om matematiken!

För tjugio år sedan ingick skolan och universiteten som en del av en flera tusen år gammal akademisk tradition. Innehållet i undervisningen och inriktningen av forskningen bestämdes till stora delar av akademiker och besluten var förhållandevis demokratiska. Matematiken betraktades som ett klassiskt grundläggande ämne, ständigt i utveckling, och en viktig del av svensk kultur. Det var dessutom allmänt känt att matematik var ett av de internationellt starkaste områdena inom svensk forskning.

Idag är skolan och universiteten en del av svensk politik. Politikerna lägger sig inte längre i bara omfattningen av undervisningen och forskningen utan styr den i detalj och bestämmer inom vilka områden som forskning skall bedrivas. De tillsätter styrelser och rektorer och med ekonomiska styrmedel beslutar de till och med hur många som skall klara sin examen. För politikerna är skolan och universiteten en del av näringslivet, eller skall åtminstone likna det. Genomströmning, kunskaps- och humankapital, kvalitetskontroll, produktutveckling och lönsamhet har blivit en del av den akademiska vardagen. Det som är bra för börserna är bra för skolan. Igår IT, idag bioteknik.

Rektorer och skolledare kompenserar bristande kompetens med politisk flathet. Vem har inte blivit illa berörd av osmakliga värvningskampanjer för universiteten på bussar och i tunnelbanan, allt finansierat med skattemedel som borde gått till undervisningen. Lärare med solida kunskaper, som i sin naivitet tror att pedagogik är till för att förmedla dessa kunskaper till elever och studenter, betraktas som kvarlevor från en svunnen tid, medan de kolleger som talar om kunskaper de inte besitter och som tror att kvalitet är detsamma som något nytt, får ära och berömmelse. Pedagogiska projekt har blivit viktigare än innehållet och kravlöshet, examenslöshet, disciplinlöshet och kunskapslöshet har blivit viktigare än resultaten. Där kunskapen går ut träder pedagogiken in.

I denna syndaflood av framstegsoptimism och kunskapsnihilism drunknar de traditionella akademiska ämnena där de gedigna kunskaperna är själva kärnan. Ingen kan uppnå färdigheter i räkning eller matematisk insikt utan eget arbete. Miniräknare eller tillgång till internet är värdelösa om inte användaren vet vad han/hon gör. Matematik passar också dåligt in i bilden av utbildningsväsendet som en del av näringslivet. De främsta matematiska upptäckterna har tillkommit utan tanke på hur de skulle användas. De spektakulära tillämpningar som har revolutionerat teknologi och vetenskap, särskilt de senaste femtio åren, har samtliga tillkommit långt efter de matematiska upptäckter de bygger på.

För pådrivarna av effektivitet och lönsamhet är matematiken en propp i systemet som måste bort. Inom skolan urvattnas matematikkurserna och eleverna får möjlighet att välja alternativa och mer populära ämnen. Samtidigt sänks kraven. Detsamma sker på universiteten. Matematisk forskning stryps också genom att medlen idag styrs till tillämpade områden och genom att de kanaliseras genom hårt styrda forskningsstiftelser, vilka till stor del har som uppgift att bidra till utvecklingsarbete inom industrin.

Mot politiker och politiserade skolledare har matematiklärare och matematiker inte något att sätta emot. Vi har inga organ som med kraft och energi kan representera oss. De få matematiker som har inflytelserika positioner vid sina universitet driver främst lokala intressen. Vetenskapsakademien (KVA) sover sin törnrosasömn och utnyttjas mest till att ge prestige till några få medlemmar som driver egna intressen. Skolverket stöttar och

lyssnar på Nationellt Centrum för Matematik (NCM), som varken är speciellt nationellt eller speciellt matematiskt. Nämnaren, som är NCMs språkrör tar knappt in artiklar som inte hyllar pedagogiken. Svenska Matematikersamfundet (SMS) driver samma verksamhet år ut och år in, utan att förarga någon, varken inom eller utanför kretsen av matematiker. En liten ljuspunkt har vi sett det senaste året, där en del information om pedagogiska projekt och kongresser, tack vare Ulf Persson, har sipprat ut till allmänheten. Tystlåtenhet och brist på information har blivit en tradition. Det är bara i kafferummet som kritiken är livlig och lösningar finns på alla problem. Dessvärre verkar det som om väggarna i kafferummet är en barriär som är oöverstiglig för handlingskraft, initiativ och öppenhet.

Det är därför ett utmärkt initiativ att Elementa tillåter debatt. Bara genom information och öppenhet kan vi göra gemensam sak i vår strävan att bevara den matematiska traditionen i Sverige tills solen skiner igen på kunskap och matematik.